

Ústavní právníci a advokáti: Vláda předvedla totální právní amatérismus. Jeden ministr nemohl mít takovou moc

- CZ24 News | 25. dubna 2020

ČESKO: Vláda předvedla totální právní amatérismus, který musel narovnat až soud. Kabinetu Andreje Babiše se totiž nepovedlo vyhnout se případnému placení náhrad za škody, které byly způsobeny tvrdými opatřeními, které vláda vydala. Přitom už od začátku se ústavní právníci a advokáti shodovali, že postup vlády není v souladu se zákonem a není také možné, aby takto brutální omezování lidských práv neměl na starosti pouze jeden ministr.

Vláda totiž podle rozhodnutí Městského soudu v Praze chybně a v tichosti přešla z postupu podle krizového zákona na pro stát výhodnější mimořádná opatření, která se opírají o zákon o veřejném zdraví. Pro běžného občana se sice nic nezměnilo, přesto se tím stát chtěl pojistit před případným placením náhrad škod a i ušlého zisku. Již na konci března, kdy se stát rozhodl takto postupovat, kritizoval kroky vlády právník Václav Vlk z Unie obhájců. „Opatření totiž zasahují v obrovském počtu do lidských práv, že už to není možné svěřit jednomu člověku. Musí to být svěřeno kolektivnímu orgánu, tedy exekutivnímu nebo zákonodárnému. Právě proto by to mělo zůstat v rukou vlády,“ řekl 27. března Václav Vlk.

Soudce Štěpán Výborný v rozsudku také zmínil tuto formulaci, že za „situace, kdy je vyhlášen nouzový stav, může omezit základní práva a svobody v natolik masivní míře pouze vláda, a to svým usnesením vydaným na základě krizového zákona“. Mimořádná opatření vydávaná ministerstvem zdravotnictví Adamem Vojtěchem tedy na takové omezení lidských práv nemohlo stačit.

S tím souhlasí i ústavní právník Marek Antoš, podle kterého se vláda svým postupem vzdálila z parlamentní kontroly. „Pokud měl někdo představu, že je možné formálně neprodloužit nouzový stav, ale přitom všechno zachovat a jet dál v režimu ministerských opatření, tak teď vidí, že to nejde,“ řekl Antoš. Pokud by opatření v současném rozsahu měla trvat dál, tak podle něj bude nezbytné nouzový stav prodloužit. „Anebo si říci, že už nejsou potřeba a v tom případě není nutné nouzový stav prodloužovat,“ podotkl.

Právník Václav Vlk uvedl, že se nyní potvrdilo, že v České republice platí právo a ne inženýrský výklad práva. „I když na začátku byla některá opatření pochopitelná, tak už třetí či čtvrtý den bylo vše špatně. Musí být řečeno proč a jak se to bude řešit. Vláda se však rozhodla celou situaci řešit směšně a iluzorně,“ řekl pro Václav Vlk. Podle něj se Vojtěch pokusil využít zbytkového paragrafu a snažil se pod něj schovat nejzásadnější opatření, která omezují lidská práva. „Opatření nebyly přijímány demokratickou cestou, takže nebylo pochyb, že se to stane. Podobný byl rozsudek u voleb na Teplicku, které také vláda jednala protiprávně. Takové věci se prostě dít nemohou,“ řekl Vlk.

Právníci a odborníci přesto na začátku varovali, že omezující opatření musejí mít jasnou formu. „Všechno by bylo jinak, kdyby ministři předstoupili před národ, ne na tiskových konferencích, a své kroky zdůvodnili. Museli by říct, že je zde taková epidemie, bojíme se toho a toho, podle dosavadních informací máme takové výsledky a proto přijmeme tato opatření. Pokud by pak stala určitá pozitivní situace, tak je hned zrušíme. Nic takového se ale nestalo,“ řekl dále Vlk.

Podle ústavního právníka Jana Kysely nebylo rozhodnutí soudu očekávané. Přesto bylo velkým otazníkem, zda postup vlády byl efektivní cestou. „Pokud se ale podíváme do zákona o veřejném

zdraví, tak pro některé postupy jsou oporou. Ne pro všechny, zejména se nejvíce hovoří o zavření hranic. Pokud jde ale o obchody, tak mi nepřipadá, že by to bylo zpochybňováno. Zákon není zcela určitý a některé zákazy jsou v něm dobře opřené, některé méně," řekl Kysela.

Kabinet Andreje Babiše tak nyní musí podle rozsudku soudu situaci napravit a vydat omezující opatření podle krizového zákona. V souladu s ním by mohli například podnikatelé po státu požadovat náhrady škod. Spolu s tím je ale podle Kysely zapotřebí, aby došlo k prodloužení nouzového stavu.

„Problém je, že krizová oprávnění vlády jsou platné pouze za nouzového stavu. Pokud jsme se dostávali na bázi, že není třeba pokračovat v nouzovém stavu, protože jediný důvodem by bylo nakupování bez vypsání veřejných zakázek, tak nyní by se musel nouzový stav prodloužit. Bez něj by to vláda nemohla dělat," řekl Kysela.